

SINIF ÖĞRETMENLERİNİN EĞİTSEL AMAÇLI İNTERNET KULLANIM ÖZ YETERLİKLERİ*

Metin ELKATMIŞ**

Özet

Bu araştırmanın amacı, sınıf öğretmenlerin eğitsel internet kullanma öz yeterlik inancını bazı değişkenler açısından incelemektir. Bu amaç doğrultusunda araştırma genel tarama modelinde olup betimsel niteliktedir. Araştırmanın evrenini 2012-2013 eğitim-öğretim yılında, orta Anadolu’da bir il merkezinde görev yapmakta olan sınıf öğretmenleri oluşturmaktadır. Örneklem 111 sınıf öğretmeni dahil edilmiştir. Araştırma verilerinin toplanmasında Şahin (2009) tarafından geliştirilen “Eğitsel İnternet Kullanım Öz Yeterlik İnancı Ölçeği” kullanılmıştır. Veriler, bağımsız t testi, tek yönlü varyans analizi, Kruskal Wallis testi ve Mann Whitney-U testi kullanılarak analiz edilmiştir. Araştırma sonucuna göre, sınıf öğretmenlerinin eğitsel internet kullanımına yönelik öz yeterlik algıları arasında cinsiyet, kurs alma, internet kullanma amaçlarına ve sürelerine göre fark bulunmazken, eğitim durumu ve mesleki kıdem açısından anlamlı fark olduğu tespit edilmiştir. Söz konusu fark, yüksek lisans mezunları ile mesleki kıdemi 1-5 yıl olanlar lehinedir.

Ahahtar Sözcükler: Sınıf öğretmeni, eğitsel internet, öz yeterlik

Giriş

Bilgi ve teknolojinin sağladığı modern araçların eğitim ortamlarında ki ağırlığı her geçen gün daha da fazla hissedilmektedir. Uzaktan eğitim, açık öğretim ve sanal okul gibi uygulamalar başlı başına yeni bir eğitim anlayışını getirirken diğer yandan söyleşi grupları (chat), bilgisayar konferansları, web sayfaları, cd, video gibi kimi uygulamalar öğrenme sürecinde işe koşulan etkili teknolojik araçları oluşturmaktadır. Özellikle internet teknolojisi bilginin en kısa, en kolay ve en etkili yoldan kullanılmasına imkan vermesi bakımından dikkat çekicidir. Söz konusu teknolojinin öğretim ortamıyla bütünleştirilmesi ise öğretmenlerin teknolojiyi kullanma yeterliği ile ilgilidir.

Bandura tarafından ilk kez 1977’de ortaya atılan yeterlik inancı son yıllarda eğitimcilerin araştırmalarında sıklıkla kullandığı değişkenlerden birisi haline gelmiştir. Literatürde öz yeterlik inancı, öz yeterlik algısı, algılanan öz yeterlik gibi farklı terimlerle ifade edilen kavrama teknik olarak “algılanan öz-yeterlik” (Senemoğlu, 1997) denilmektedir.

* Bu çalışma 23-25 Mayıs 2013 tarihinde 12. Ulusal Sınıf Öğretmenliği Eğitimi Sempozyumunda sunulan bildiri temel alınarak oluşturulmuştur

** Yrd. Doç. Dr.; Kırıkkale Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, İlköğretim Bölümü, Sınıf Öğretmenliği ABD

Sosyal öğrenme kuramının temel ilkelerinden olan öz yeterlik, bireylerin sahip oldukları bilgi ve becerileri etkin biçimde kullanabilmeleri için, ilgili alanda kendi kapasitelerine güven duymaları gerektiği fikri üzerine kurulmuştur (Pajares, 1996). Bir başka tanımda ise, bireyin gelecekte karşılaşılabileceği güç durumların üstesinden gelmede ne derecede başarılı olabileceğine ilişkin kendi hakkındaki yargısı ve inancıdır (Senemoğlu, 1997) denilmekte. Bireyin öz yeterlik algısının temelde dört kaynaktan beslendiğini ileri süren Bandura (1997) bunları kişisel deneyim, model alma, sözel ikna ve duygusal durum olarak sıralamaktadır. Bu kaynaklar aracılığıyla oluşan öz yeterlik, kişilerin duygularını, düşüncelerini, motivasyonlarını ve davranışlarını yordayıcı bir özellik kazanmaktadır. Güçlü bir öz yeterlik ise, bireyin, bir alanı isteyerek seçmesini, başarabilmek için güdülenmesini, çaba göstermesini, zaman harcamasını ve başarısızlıklar karşısında yılmamasını sağlar (Akkoyunlu ve Kurbanoglu, 2004; Akt. Gömleksiz ve Erten, 2013). Bu bağlamda öz yeterlik bir işte gerek duyulan performansı etkilemesi, karşılaşılan zorlukların aşılmasında önemli görülmesi ve dışsal unsurlardan çok içsel süreçlerle yakından ilişkili olmasıyla dikkat çekmektedir (Tuncer ve Özü, 2012). Tüm bu görüşler dahilinde öz yeterlik, bireyin kendini tanıması ve kendine inanmasını konu alan bir tür içsel motivasyon kaynağı olduğu söylenebilir.

21. yüzyıl insanı için bilgisayar ve internet hayatın önemli bir parçası hatta olmazsa olmazı konumuna çoktan gelmiştir. Özellikle internet her alanda olduğu gibi eğitimde de yeni anlayış ve uygulamaları beraberinde getirmiştir. Türkiye’de de son çeyrek asırda atılan tüm adımlar bilgisayar ve internetin eğitim ortamlarında etkin bir şekilde kullanılmasına yöneliktir. Bu bağlamda önümüzdeki birkaç yıl içerisinde yüz binlerce sınıf modern teknolojik araçlarla, akıllı sınıflara dönüştürülürken ilk ve orta öğretimin bütün kademelerindeki öğrencilere tablet bilgisayarlar ile çevrimiçi kaynaklarla zenginleştirilmiş öğrenme ortamının sunulması planlanmaktadır. Bu bağlamda bilgisayar ve internet teknolojilerinin eğitimsel amaçlı kullanılması yaygınlaşacaktır. Böylesine köklü bir teknolojik dönüşüm hareketine öğretmenlerin zihinsel ve duyuşsal olarak hazırlıklı olmaları gerekmektedir. Ne var ki yapılan araştırmalarda da öğretmenlerin internette sıklıkla yararlandıkları buna karşın eğitimsel amaçlı kullanımının çok yaygın olmadığı tespit edilmiştir (Akkoyunlu, 2001; Akkoyunlu, 2002; Hack ve Smey, 1997). Öte yandan Aşkar ve Usluel (2003), tarafından yapılan başka bir araştırmada ise öğretmenlerin öğretim amaçlı işlerde bilgisayar ve teknoloji kullanımının yararı konusunda şüpheli oldukları sonucuna ulaşmışlardır.

Oysaki eğitim teknolojileri öğrenmeyi daha zevkli, daha kolay ve daha kalıcı kıldığı bu alanda çalışan herkesçe kabul edilen ortak bir kanıdır. Balcı’da (2013) öğretimde teknoloji kullanımının, öğrencinin ilgi ve merakını aktive etmek, öğrenciyi eğitim ortamında etkin hale getirmek yoluyla farklı kanallardan bilgiye ulaşmalarını sağlamak; araştırma, düşünme, sentez, sorgulama ve çıkarım yapabilme kabiliyetlerini geliştirme gibi üstünlüklerini sıralamaktadır. Bunlara ek olarak internetin öğretim süreciyle bütünleşmesi halinde ise, iş birlikli öğrenmenin gerçekleştirildiği, öğretmenin tam olarak rehberlik yaptığı, zengin kaynaklara ulaşarak dünya ile iletişime imkan sağladığı ve öğrencilerin bilgiye ulaşmalarında sorumluluk almaları gibi pek çok yararından bahsedilmektedir. (Akkoyunlu ve Yılmaz, 2005; Karahan ve İzci, 2001).

◆ Metin Elkatmış

Bu bağlamda öğrenme sürecine pozitif katkı sunacağı düşünülen internetin öğretim süreciyle bütünleştirilmesi, öğretmenlerin interneti kullanma konusundaki duygu, düşünce ve davranışları ile doğrudan ilgilidir. Başka bir anlatımla öğretmenlerin internet ve teknolojilerine yönelik öz yeterlik algılarının yüksek olması onların derslerde söz konusu teknolojileri daha etkili, verimli ve yaygın kullanmalarına olanak sağlayacaktır. Bu açıdan internetin sınıfa ve öğrenmeye entegre edilmesinde öğretmenlerin öz yeterlik düzeyleri, açıklığa kavuşturulması gereken önemli bir sorun alanı olarak görülmektedir.

İlgili literatür incelendiğinde bilgisayar ve internet teknolojilerini kullanımına dönük çalışmaların büyük bir kısmı öğretmen adayları üzerinde gerçekleştirildiği anlaşılmaktadır. Buna karşın öğretmenler üzerinde yapılan araştırmaların ise onların bilgisayar ve internet teknolojilerini kullanma durumu, amacı ve sorunları (Algan, 2006; Akkoyunlu, 2001; Akkoyunlu, 2002; Eroğlu, Ünlü, Eroğlu ve Yılmaz, 2011; Kasap, 2012), söz konusu teknolojilere yönelik tutumları (Altun, 2007; Çelik ve Bindak, 2005; Erkan, 2004; Yumuşak ve Kıyıcı, 2004), bilgisayar öz yeterlik algıları (Akkoyunlu ve Orhan, 2003; Orhan, 2005; Aşkar ve Umay, 2001; Bütün Kuş, 2005; Çetin ve Güngör, 2012; Özçelik, 2006; Seferoğlu ve Akbıyık, 2005; Şensoy, 2004), bilgi okuryazarlığı öz yeterlik inancı (Akkoyunlu ve Kurbanoglu, 2004) gibi konularda yoğunlaştığı görülmektedir. İnternetin eğitsel amaçlı kullanımını konu alan çalışmalar ise son derece sınırlıdır. Diğer taraftan birkaç yıl içerisinde tüm sınıfların internetle bağlantılı akıllı tahta uygulamalarına geçecek olması tüm öğretmenlerin internetin bulunduğu zengin işitsel ve görsel tasarımları öğrenme sürecine entegre etmelerini zorunluluk haline getirecektir. Bu açıdan sınıf öğretmenlerinin internetin eğitimde kullanılmasıyla ilgili tercih ve görüşlerinin incelenmesi araştırmayı önemli kılmaktadır.

Araştırmanın Amacı

Bu araştırmanın temel amacı sınıf öğretmenlerin eğitsel internet kullanma öz yeterlik inancının belirlenen değişkenler doğrultusunda incelenmesidir. Bu amaç doğrultusunda belirlenen alt problemler ise şunlardır;

1. Sınıf öğretmenlerinin eğitsel internet kullanma öz yeterlik inancı cinsiyet değişkenine göre anlamlı farklılık göstermekte midir?
2. Sınıf öğretmenlerinin eğitsel internet kullanma öz yeterlik inancı eğitim durumu değişkenine göre anlamlı farklılık göstermekte midir?
3. Sınıf öğretmenlerinin eğitsel internet kullanma öz yeterlik inancı kursa katılma değişkenine göre anlamlı farklılık göstermekte midir?
4. Sınıf öğretmenlerinin eğitsel internet kullanma öz yeterlik inancı internet kullanma amacına göre anlamlı farklılık göstermekte midir?
5. Sınıf öğretmenlerinin eğitsel internet kullanma öz yeterlik inancı) internet kullanma sürelerine göre anlamlı farklılık göstermekte midir?

Yöntem

Bu araştırma betimsel nitelikte olup genel tarama modelindedir. Tarama modelleri, geçmişte ya da halen varolan bir durumu varolduğu şekliyle betimlemeyi amaçlar. Tarama türü araştırmalar temelde “ne idi”, “nedir” ve “ne ile ilgilidir”i bulmayı amaçlayan araştırmalardır (Karasar, 1999:77).

Çalışma Grubu

Araştırmanın çalışma evrenini 2012-2013 eğitim-öğretim yılında, orta Anadolu'da bir il merkezinde görev yapmakta olan sınıf öğretmenleri oluşturmaktadır. Çalışma grubunu oluşturan sınıf öğretmenleri tesadüfi yolla seçilmiş olup demografik özellikleri Tablo 1'de verilmiştir.

Tablo 1: Çalışma grubu sınıf öğretmenlerinin demografik özellikleri

Cinsiyet	Hizmet Yılı				Toplam
	1-5 yıl	6-10 yıl	11-16 yıl	17 yıl ve üstü	
Kadın	1	10	11	21	43
Erkek	6	1	27	34	68
Toplam	7	11	38	55	111

Veri Toplama Aracı ve Verilerin Analizi

Araştırmada veri toplama aracı olarak; Şahin (2009) tarafından geliştirilen "Eğitsel İnternet Kullanım Öz Yeterlik İnancı Ölçeği" kullanılmıştır. Tek boyutlu olarak 28 maddeden oluşan ölçek 5'li likert tipte düzenlenmiştir. Ölçeğe yapılan geçerlilik analizi sonucunda ölçeğin iki boyutta açıkladığı varyans %71,46'dır. Şahin (2009) tarafından yapılan ölçeğin Cronbach Alpha güvenilirlik katsayısı 0.96 olarak bulunurken bu çalışmada ise güvenilirlik katsayısı 0.97 olarak ortaya çıkmıştır. Bu durumda ölçeğin yüksek düzeyde geçerli ve güvenilir olduğu düşünülmektedir. Ölçekten alınabilecek puanlar ise 28 ve 140 puan arasında değişmekte olup, yüksek puan öğretmenlerin interneti eğitsel amaçlı kullanma düzeyinde kendilerini daha yetkin gördükleri şeklinde yorumlanmaktadır.

Anket uygulaması sonucu elde edilen veriler SPSS 19.0 (Statistical Package for Social Sciences) paket programında analiz edilmiştir. Analiz kapsamında, normal dağılım gösteren veriler için bağımsız t testi, tek yönlü varyans analizi, normal dağılım göstermeyen veriler için ise Kruskal Wallis testi, Mann Whitney-U testi kullanılmıştır.

Bulgular

Aşağıda, sınıf öğretmenlerinin eğitsel internet kullanma öz yeterlik inançlarına ilişkin bulgular, önceden belirlenen değişkenler doğrultusunda incelenmiş olup sırasıyla yer verilmiştir. Buna göre birinci değişken olan cinsiyet faktörünün sınıf öğretmenlerinin eğitsel internet kullanma öz yeterlik inançlarına ilişkin puanlarının t testi sonuçları Tablo 2'de özetlenmiştir.

Tablo 2: Eğitsel internet kullanımına ilişkin öz yeterlik inancının cinsiyete göre t-testi sonuçları

Cinsiyet	n	\bar{x}	s	t	p
Kadın	43	3,30	,93	,414	,680
Erkek	68	3,38	,86		

P<0.05

◆ Metin Elkatmış

Sınıf öğretmenlerinin eğitsel internet kullanımına ilişkin öz yeterlik inançları tablo 2’de görüldüğü gibi cinsiyetlerine göre anlamlı bir farklılık ($t_{(109)}=0,414$; $P>0,05$) göstermemektedir. Buna göre sınıf öğretmenlerinin eğitsel internet kullanma öz yeterlik inançlarının, cinsiyet değişkeni ile bağlantılı olmadığı söylenebilir.

Araştırma kapsamında cevabı aranan bir diğer soruda, sınıf öğretmenlerinin eğitim durumları eğitsel internet kullanma öz yeterlik inançlarına göre değişip değişmediği incelenmiştir. Veriler Kruskal Wallis Testi ile çözümlenmiş, sonuçlar Tablo 3’de verilmiştir.

Tablo 3: Eğitsel internet kullanımına ilişkin öz yeterlik inancının eğitim durumlarına göre kruskal wallis testi sonuçları

Öğrenim Durumu	n	Sıra Ortalaması	X ²	p
Öğrenim Durumu	30	42,85		
Lisans	79	60,05	8,942	,011
Yüksek Lisans	2	93,25		

P<0.05

Sınıf öğretmenlerinin eğitsel internet kullanma öz yeterlik inançları tablo 3’de görüldüğü gibi, eğitim durumlarına göre anlamlı farklılık ($X^2_{(2)}=8,942$; $P<0,05$) göstermektedir. Farkın kaynağını tespit etmek amacıyla yapılan Mann Whitney-U testinde farkın önlisans ile lisans ve önlisans ile yüksek lisans mezunları arasında olduğu ve her iki durumda da önlisans mezunları aleyhine olduğu görülmektedir.

Sınıf öğretmenlerinin eğitsel internet kullanımına ilişkin öz yeterlik inançları bir diğer değişken olan mesleki kıdem açısından da incelenmiştir. Bu doğrultuda yapılan Kruskal Wallis Testi sonuçları Tablo 4’de verilmiştir.

Tablo 4: Eğitsel internet kullanımına ilişkin öz yeterlik inancının mesleki kıdeme göre kruskal wallis testi sonuçları

Hizmet Yılı	n	Sıra Ortalaması	X ²	p
1-5 Yıl	7	94,07		
6-10 Yıl	11	78,55	27,674	,000
11-16 Yıl	38	62,99		
17 yıl ve üstü	55	41,82		

P<0.05

Tablo 4’te de görüldüğü gibi sınıf öğretmenlerinin eğitsel internet kullanma öz yeterlik inançları, mesleki kıdem açısından incelendiğinde istatistiksel olarak anlamlı bir biçimde farklılaştığı ($X^2_{(3)}=27,674$; $P<0,05$) görülmektedir. Farkın kaynağını tespit etmek amacıyla Mann Whitney-U testi yapılmıştır. Bu anlamda, araştırmada en yüksek düzeyde eğitsel internet kullanımı öz-yeterlik inancına 1-5 yıl mesleki kıdemdeki öğretmenlerin, en az düzeyde eğitsel internet kullanımı öz-yeterlik inancına ise 21 yıl ve üzeri mesleki kıdemdeki öğretmenlerin sahip oldukları saptanmıştır.

Sınıf öğretmenlerinin eğitsel internet kullanma öz yeterlik inançlarının bilgisayar kursuna katılıp katılmama durumuna göre anlamlı bir fark gösterip göstermediğine ilişkin bulgular t-testi ile çözümlenmiş ve Tablo 5’de verilmiştir.

Tablo 5: Eğitsel internet kullanımına ilişkin öz yeterlik inancının kurs alma değişkenine göre t-testi sonuçları

Kurs	n	\bar{x}	s	t	p
Evet	68	3,32	,94	,387	,699
Hayır	43	3,39	,79		

P<0.05

Tablo 5 incelendiğinde sınıf öğretmenlerinin yarıdan fazlasının bilgisayar kullanımı konusunda kursa katıldıkları görülmektedir. Buna göre araştırmaya katılan sınıf öğretmenlerinin eğitsel internet kullanma öz yeterlik inancı toplam puanları, bilgisayar kursuna katılıp katılmama durumuna göre incelendiğinde istatistiksel açıdan anlamlı bir fark ($t_{(109)}=0,387$; $P>0,05$) oluşturmadığı saptanmıştır. Bu bağlamda sınıf öğretmenlerinin eğitsel internet kullanma öz yeterlik inancı, daha önce bilgisayar kullanımına ilişkin bir kursa katılma değişkeni ile bağlantılı olmadığı şeklinde yorumlanabilir.

Araştırmaya katılan sınıf öğretmenlerinin eğitsel internet kullanma öz yeterlik inançlarının, internet kullanma amaçlarına göre anlamlı bir fark gösterip göstermediğine ilişkin veriler Kruskal Wallis Testi ile çözümlenmiş ve Tablo 6'da verilmiştir.

Tablo 6: Eğitsel internet kullanımına ilişkin öz yeterlik inancının internet kullanma amaçlarına göre kruskal wallis testi sonuçları

Amaç	n	Sıra Ortalaması	X^2	p
Bilgi Aramak	43	55,72		
E-posta	4	78,88		
Sohbet	4	50,75		
Haber/Gazete/Dergi	31	54,73	3,934	,686
Müzik Dinlemek	12	48,50		
Kitap Okumak	5	71,10		
Sosyal Paylaşım	12	55,63		

Tablo 6'da görüldüğü gibi, sınıf öğretmenlerinin eğitsel internet kullanma öz yeterlik inançları, internet kullanma amaçlarına göre anlamlı olarak farklılaşp farklılaşmadığı Kruskal Wallis Testi ile çözümlenmiş ve istatistiksel açıdan anlamlı bir fark ($X^2_{(6)}=3,934$; $P>0,05$) oluşturmadığı saptanmıştır. Bu sonuç eğitsel internet kullanma öz yeterlik inancının, bilgisayar kullanma amacından bağımsız olduğunu göstermektedir.

Son olarak araştırmada sınıf öğretmenlerinin eğitsel internet kullanma öz yeterlik inançlarının, internet kullanma sürelerine göre anlamlı bir fark gösterip göstermediğine ilişkin bulgular Kruskal Wallis Testi ile çözümlenmiş ve Tablo 7'de verilmiştir.

Tablo 7: Eğitsel internet kullanımına ilişkin öz yeterlik inancının internet kullanma sürelerine göre kruskal wallis testi sonuçları

Süre	n	Sıra Ortalaması	X ²	p
30 dakikadan az	19	49,16		
1 saat	45	59,08		
1-2 saat	38	52,80	2,201	,699
3-4 saat	5	60,00		
4 saatten fazla	3	68,67		

Tablo 7’de de görüldüğü üzere araştırmaya katılan sınıf öğretmenlerinin eğitsel internet kullanma öz yeterlik inancı, internette geçirdikleri sürelerle göre istatistiksel olarak anlamlı bir fark ($X^2_{(4)}=2,201$; $P>0,05$) oluşturmadığı saptanmıştır. Başka bir anlatımla eğitsel internet kullanma öz yeterlik inancı, internette geçirilen süre ile de bağlantılı olmadığı şeklinde yorumlanabilir.

Tartışma Sonuç ve Öneriler

Sınıf öğretmenlerinin eğitsel internet kullanımı öz yeterlikleri betimlemeyi amacıyla gerçekleştirilen bu çalışmada, katılımcıların eğitsel internet kullanımına yönelik öz yeterlik algılarının cinsiyete, kursa katılmaya, internet kullanma amaçlarına ve sürelerine göre istatistiksel açıdan anlamlı bir fark bulunmamıştır. Nitekim çeşitli araştırmalarda da (Chao, 2001; Eroğlu, Ünlü, Eroğlu ve Yılmaz, 2011; Kasap, 2012; Özçelik, 2006; Seferoğlu ve Akbıyık, 2005; Şensoy, 2004; Tuncer ve Özü, 2012) ilköğretim öğretmenlerinin bilgisayara ve eğitsel internete yönelik öz yeterlik algılarının cinsiyete göre farklılaşmadığı saptanmıştır. Buna karşın Baş’ın (2011) yaptığı çalışmada eğitsel internet kullanımı öz-yeterlik inancı kadın öğretmenler lehine farklılık gösterirken kimi araştırmalarda da (Akkoyunlu ve Orhan, 2003; Çetin ve Güngör, 2012; Torkzadeh ve Van Dyke, 2002) erkek öğretmenlerin kadın öğretmenlere göre bilgisayara ve internete yönelik daha olumlu tutumlara sahip oldukları görülmüştür. Her üç sonuç birlikte düşünüldüğünde cinsiyetin eğitsel internet kullanma öz yeterlik inancını belirleme de her zaman belirleyici olmadığı söylenebilir.

Araştırmanın bir diğer sonuna göre, daha önce bilgisayar kursu aldığını söyleyen sınıf öğretmenleri ile hiç kurs almayan sınıf öğretmenleri arasında eğitsel internet kullanma öz yeterlikleri açısından istatistiksel olarak anlamlı bir fark olmadığı tespit edilmiştir. Ancak bu bulgu Bütün Kuş (2005) ile Yumuşak ve Kıyıcı’nın (2004) bilgisayar ve teknolojilerini kullanmaya yönelik düşünce tutum ve inançların bilgisayar kursu alan öğretmenler lehine farklılaştığı yönündeki araştırma bulgusu ile çelişkilidir. Bu durum farklı örneklem grubu ile çalışılmış olmasından kaynaklanabilir. Diğer taraftan söz konusu kursların, interneti eğitsel amaçlı kullanımına yönelik içeriklerinin de sorgulanmasını gündeme getirmektedir.

Araştırmada öğretmenlerin büyük bir çoğunluğu interneti bilgi aramak ve haber, gazete ve dergi okumak amacıyla kullanmaktadır. Başka bir anlatımla öğretmenler interneti daha çok kişisel gelişimleri ile güncel haber ve bilgileri takip ama-

çıyla kullanılmaktadırlar. Ancak bu durum öğretmenlerin eğitsel internet kullanma öz yeterlik inancı üzerinde istatistiksel olarak bir fark oluşturmamaktadır. Bu durumda öğretmenlerin bilgisayar ve internet teknolojilerini çeşitli amaçlarla kullanıyor olmaları bunun öğretim süreci ile öz yeterlik inancı üzerinde bir etki oluşturmadığı şeklinde yorumlanabilir.

Araştırmanın bir diğer bulgusu da öğretmenlerin internette geçirdikleri sürenin öz yeterlik inancı üzerinde etkili olmadığı bulgusuydu. Bu bulgu Tuncer ve Özü'tün (2012) sınıf öğretmeni adayları üzerinde yaptıkları araştırma bulgusuyla paralellik gösterirken interneti kullanma süresinin artmasıyla interneti eğitim amaçlı kullanmaya yönelik öz yeterlik inancının arttığını gösteren bazı araştırma (Doğruer, Meneviş ve Eyyam, 2010; Özçelik, 2006; Yenilmez, Turğut, Anapa, Ersoy, 2011) sonuçlarıyla çalışmaktadır. Söz konusu durumun farklı örneklem gruplarıyla çalışılmış olmasından kaynaklanabileceğini düşündürmektedir.

Sınıf öğretmenlerinin eğitsel internet kullanımına yönelik öz yeterlik algıları arasında eğitim durumu ve mesleki kıdem açısından anlamlı fark olduğu bulunmuştur. Buna göre eğitim durumu açısından bakıldığında ortaya çıkan farklılığın lisansüstü eğitimi mezunu öğretmenler ile lisans ve önlisans mezunu öğretmenler arasında gerçekleştiği tespit edilmiştir. Elde ki bu bulgu bazı araştırma bulgularıyla (Yumuşak ve Kıyıcı, 2004; Kasap, 2012) paralellik gösterirken Altun'un (2007) öğretmenlerin bilgisayar kullanma becerilerinin eğitim durumu açısından farklılık yaratmadığı tespitiyle çalışmaktadır. Bu durum farklı örneklem grubu ile çalışılmış olmasıyla açıklanabilir. Ne var ki öğretmenlerin eğitim düzeyinin artması ile bilgi ve iletişim teknolojilerine duyacakları gereksinimde artacaktır. Bağlantılı olarak da internet ve bilgisayar daha işlevsel kullanacakları için öğrenme sürecine entegre etmede de kendilerini daha yetkin algılayacaklardır. Bu bağlamda öğretmenlerin eğitim düzeyinin yükselmesi ile eğitsel amaçlı internet kullanımı arsında olumlu bir ilişki olduğu söylenebilir.

Mesleki kıdem açısından değerlendirildiğinde ise en yüksek düzeyde eğitsel internet kullanımı öz-yeterlik inancına 1-5 yıl mesleki kıdemdeki öğretmenlerin, en az düzeyde eğitsel internet kullanımı öz-yeterlik inancına ise 21 yıl ve üzeri mesleki kıdemdeki öğretmenlerin sahip oldukları saptanmıştır. Başka bir anlatımla mesleki kıdemi 1-5 yıl olan öğretmenlerin eğitsel internet kullanma öz yeterlik inançlarının, mesleki kıdemi daha fazla olan öğretmenlerden daha yeterli olduğu söylenebilir. Literatürde bu sonucu destekleyen çeşitli araştırma bulguları yer almaktadır (Algan, 2006; Baş, 2011; Kasap, 2012; Özçelik, 2006; Şensoy, 2004; Yumuşak ve Kıyıcı, 2004). Bu durumda mesleki kıdemin, eğitimde internet, bilgisayar gibi teknolojik araçların kullanılmasına etki ettiği söylenebilir. Zira modern insan teknolojinin hayatı kuşattığı bir çevre içinde doğmaktadır. Bu açıdan genç nesillerin teknolojiye yatkınlığı yaşlılara göre daha yüksektir. Ne var ki öz yeterlik kavramı deneyim ile birlikte artmaktadır (Bandura, 1997). Ortaya çıkan bu sonuç ise deneyimli öğretmenlerin teknolojik değişime ayak uyduramadıkları şeklinde yorumlanabileceği gibi yeteri ölçüde bilgi ve deneyim sahibi olmamaları ile de açıklanabilir. Nitekim Williams ve Kingham (2003) tarafından yapılan bir çalışmada da deneyimli öğretmenlerin bilgisayar ve internet gibi bilişim teknolojilerini öğretimle bütünleştirmede çok da istekli olmadıkları sonucuna ulaşmışlardır. Bu bağlamda mesleki kıdemi fazla olan öğretmenlere hizmet içi kurslar düzenlenerek bilgi ve deneyim sahibi olmaları sağlanabilir.

◆ **Metin Elkatmış**

Araştırma bulguları doğrultusunda aşağıdaki öneriler getirilmiştir;

1. Eğitim sürecinde etkililik ve verimlilik başta olmak üzere inanç ve tutumlar üzerinde doğrudan etkisi olan önemli unsurlardan birisi de öğretmenlerin eğitim düzeyleridir. Bu çalışma da eğitim düzeyi yüksek olan öğretmenlerin eğitsel internet kullanma öz yeterlik düzeylerinin daha yüksek olduğu bulunmuştur. Bu açıdan öğretmenlerin kişisel ve mesleki gelişimlerini yükseltmek adına yüksek lisans ve doktora programlarına yönelmeleri sağlanmalıdır.
2. Bu araştırmayla birlikte pek çok araştırma bulgusu göstermektedir ki deneyimli ve yaşça ileri olan öğretmenlerin interneti öğretim sürecine dahil etme noktasında öz yeterlik inançları düşüktür. Buradan hareketle mesleki kıdemi fazla olan öğretmenlerin bilgisayar ve internet teknolojilerini sınıf ortamına aktarılması hakkında bilgi ve deneyimlerini artırmak amacıyla seminerler ve hizmet içi kurslar düzenlenmelidir.
3. Bu çalışmada sınıf öğretmenlerinin eğitsel internet kullanımına yönelik yeterlik inançları bazı değişkenler açısından ele alınmıştır. Daha nesnel sonuçlara ulaşılabilmesi için, değişkenler ve örneklem grupları artırılarak geniş çaplı araştırmalara ihtiyaç vardır.

Kaynakça

- AKKOYUNLU, Buket (2001). "Öğretmenlerin İnternet Kullanımları Üzerine Bir Çalışma", **Journal of Qafqaz University**. Güz, S.8, ss.57-66.
- AKKOYUNLU, Buket (2002). "Öğretmenlerin İnternet Kullanımı ve Bu Konudaki Öğretmen Görüşleri", **Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi**, S.22, ss.1-8.
- AKKOYUNLU, Buket ve KURBANOĞLU, Serap (2004). "Öğretmenlerin Bilgi Okuryazarlığı Öz-Yeterlik İnancı Üzerine Bir Çalışma", **Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi**, S.27, ss.11-20.
- AKKOYUNLU, Buket ve ORHAN, Feza. (2003). "Bilgisayar ve Öğretim Teknolojileri Eğitimi (BÖTE) Bölümü Öğrencilerinin Bilgisayar Kullanma Öz Yeterlik İnancı ile Demografik Özellikleri Arasındaki İlişki", **The Turkish Online Journal of Educational Technology (TOJET)**, S.3, ss.6-93.
- AKKOYUNLU, Buket ve YILMAZ, Meryem (2005). "Öğretmen Adaylarının Bilgi Okuryazarlık Düzeyleri İle İnternet Kullanım Sıklıkları ve İnternet Kullanım Amaçları", **Eğitim Araştırmaları**, S.19, ss.1-4.
- ALGAN, Celale Esra (2006). **Özel Okullarda Görev Yapan Sınıf Öğretmenlerinin Eğitimde Bilgi Teknolojileri Kullanımı Öz-Yeterlilikleri ve Derslerinde Bilgi Teknolojilerinden Yararlanma Durumları**, Marmara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi), İstanbul.
- ALTUN, Sibel (2007). **İlköğretim okullarında çalışan öğretmenlerin bilgisayar kullanma becerileri ve bilgisayar destekli öğretime ilişkin tutumları üzerine bir araştırma (Bartın ili örneği)**, Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi), Ankara.
- AŞKAR, Petek ve UMA, Aysun (2001). "İlköğretim Matematik Öğretmenliği Öğrencilerinin Bilgisayarla İlgili Öz-Yeterlik Algısı". **Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi**, S.21, ss.1-8.

- AŞKAR, Petek ve USLUEL-KOÇAK, Yasemin (2003). "Bilgisayarların Benimsenme Hızına İlişkin Boylamsal Bir Çalışma: Üç Okulun Karşılaştırılması", **Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi**, S.24, ss.15-25.
- BALCI, Süleyman (2013). "Türkçe Dersinde "Tablet Pc Pilot Uygulaması"yla Öğretim Gören Öğrencilerin Tutumlarını Belirlemeye Yönelik Ölçek Çalışması", **Turkish Studies**. C.8, S.1, ss.855-870.
- BANDURA, Albert (1997). **Self-Efficacy: The Exercise of Control**, W. H. Freeman, New York.
- BAŞ, Gökhan (2011). "İlköğretim Öğretmenlerinin Eğitsel İnternet Kullanımı Öz Yeterlik İnançlarının Farklı Değişkenler Açısından İncelenmesi", **Eğitim Teknolojisi Kuram ve Uygulama**, C.1, S.2, ss.35-52.
- BÜTÜN KUŞ, Burcu (2005). **Öğretmenlerin Bilgisayar Öz-Yeterlik İnançları ve Bilgisayar Destekli Öğretime Yönelik Tutumları**, Hacettepe Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi), Ankara.
- CHAO, Wan-Yu (2001). **Using Computer Self-Efficacy Scale To Measure The Attitudes Of Taiwan Elementary Preservice Teachers Toward Computer Technology (China)**, Atlantic University (Unpublished master thesis). Florida.
- ÇELİK, Halil Coşkun ve BİNDAK, Recep (2005). "İlköğretim Okullarında Görev Yapan Öğretmenlerin Bilgisayara Yönelik Tutumlarının Çeşitli Değişkenlere Göre İncelenmesi", **İnönü Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi**, C.6, S.10, ss.27-38.
- ÇETİN, Oğuz. ve GÜNGÖR, Belemir. (2012). "İlköğretim Öğretmenlerinin Bilgisayar Öz-Yeterlik İnançları ve Bilgisayar Destekli Öğretime Yönelik Tutumları", **21. Ulusal Eğitim Bilimleri Kongresi**, Marmara Üniversitesi, İstanbul.
- DOĞRURER, Nazan., MENEVİŞ, İpek ve EYYAM, Ramadan (2010). "Öğretmen Adaylarının İnternet Kullanımı", **International Conference on New Trends in Education and Their Implications**, Antalya.
- ERKAN, Semra (2004). "Öğretmenlerin Bilgisayara Yönelik Tutumları Üzerine Bir İnceleme", **Manas Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi**, S.12, ss.141-145.
- EROĞLU, Arif, ÜNLÜ, Hüseyin, EROĞLU, İlkay ve YILMAZ, Baki (2011). "Beden Eğitimi Öğretmeni ve Beden Eğitimi Öğretmen Adaylarının Eğitsel İnternet Kullanımına Yönelik Yeterliklerinin İncelenmesi", **Selçuk Üniversitesi Beden Eğitimi ve Spor Bilim Dergisi**, C.13, S.1, ss.132-135.
- GÖMLEKSİZ Mehmet Nuri ve ERTEN, Pınar (2013). "Öğretmen Adaylarının Genel İnternet Özyeterlik Alguları (Fırat Üniversitesi Örneği)", **Ahi Evran Üniversitesi Kırşehir Eğitim Fakültesi Dergisi (KEFAD)**, C.14, S.1, ss.119-140.
- HACK, Lisa ve SMEY, Sue. (1997). "A Survey of Internet Use by Teachers in Three Urban Connecticut Schools", **School Media Library Quarterly**, V.25, N.3, p.151-154.
- KARAHAN, Mehmet ve İZCİ, Eyüp (2001). "Üniversite Öğrencilerinin İnternet Kullanım Düzeyleri ve Beklentilerinin Değerlendirilmesi", **Milli Eğitim Dergisi**, S.150.
- KARASAR, Niyazi (1999). **Bilimsel Araştırma Yöntemi**, Nobel Yayın Dağıtım, Ankara.
- KASAP, Demet (2012). **Sınıf Öğretmenlerinin Öz Yeterlik İnançları İle Mesleklerine Yönelik Bilgisayar ve İnternet Kullanımları Arasındaki İlişkinin İncelenmesi**, Pamukkale Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi), Denizli.
- ORHAN, Feza (2005). "Bilgisayar Öğretmen Adaylarının, Bilgisayar Kullanma Öz yeterlik İnançları ile Bilgisayar Öğretmenliği Öz Yeterlik İnançları Üzerine Bir Çalışma", **Eurasian Journal of Educational Research**, S.21, ss.173-186.

◆ **Metin Elkatmış**

- ÖZÇELİK, Hatice (2006). **İlköğretimde Çalışan Öğretmenlerin Bilgisayar Özyeterlikleri: Balıkesir İli Örneği**, Anadolu Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi), Eskişehir.
- PAJARES, Frank (1996). *"Self-Efficacy Beliefs In Academic Settings"*. **Review of Educational Research**, S.66, ss.533-578.
- SEFEROĞLU, S. Sadi ve AKBİYİK, Cenk (2005). *"İlköğretim Öğretmenlerinin Bilgisayara Yönelik Öz-Yeterlik Alguları Üzerine Bir Çalışma"*, **Eğitim Araştırmaları-Eurasian Journal of Educational Research**, S.19, ss.89-101.
- SENEMOĞLU, Nuray (1997). **Gelişim Öğrenme ve Öğretim Kuramdan Uygulamaya**, Ertem Matbaacılık, Ankara.
- ŞAHİN, İsmail (2009). *"Eğitsel İnternet Kullanım Öz-Yeterliği İnançları Ölçeğinin Geçerliliği ve Güvenirliği"*, **Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi**, S.21, ss.461-471.
- ŞENSOY, Özgür (2004). **İlköğretim Okullarındaki Öğretmenlerin Bilgisayar Öz-Yeterlik Alguları İle Bilgisayar Destekli Öğretim Yönteminin Yararına İlişkin İnançları Arasındaki İlişki**, Yıldız Teknik Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi), İstanbul.
- TORKZADEH Gholamreza. ve VAN DYKE, Thomas P. (2002). *"Effects of Training on Internet Self-Efficacy And Computer Use Attitudes"*, **Computers in Human Behavior**, V.18, p.479-494.
- TUNCER, Murat ve ÖZÜT, Aytaç (2012). *"Sınıf Öğretmeni Adaylarının Eğitsel İnternet Kullanımına Yönelik Öz Yeterlik İnançları"*, **Turkish Studies**, C.7, S.2, ss.1079-1091.
- WILLIAMS, Henry S. ve KINGHAM, Melanie (2003). *"Infusion of Technology Into The Curriculum"*, **Journal of Instructional Psychology**, V.30, N.3, p.178-184.
- YENİLMEZ, Kürşat, TURGUT, Melih, ANAPA, Pınar ve ERSOY, Mehmet (2011). **İlköğretim Matematik Öğretmeni Adaylarının Eğitsel İnternet Kullanımına Yönelik Öz-Yeterlik İnançları. 5th International Computer ve Instructional Technologies Symposium**, Fırat Üniversitesi, Elazığ.
- YUMUŞAK, Ahmet, KIYICI, Gülbin (2004). *"İlköğretim Öğretmenlerinin Bilgisayara Yönelik Tutumlarının Farklı Değişkenler Açısından İncelenmesi; Demirci Örneği"*, **IV.Uluslararası Eğitim Teknolojileri Sempozyumu**, Sakarya.

SELF EFFICACY LEVELS OF CLASSROOM TEACHERS ON USING INTERNET FOR EDUCATIONAL PURPOSES

Metin ELKATMIŞ*

Abstract

This survey type study was set out to explore Internet usage of primary level classroom teachers in line with some pre-determined variables. The participants of the study were 111 classroom teachers employed at a city in central Anatolia. The data were collected by means of `Self Efficacy Scale for Internet Use` developed by Sahin (2009). Independent samples t-test, one-way Anova, Kruskal Wallis, and Mann Whitney-U tests were utilized to analyze the data. The findings pointed out that while Internet usages of participants varied in terms of Professional experience and educational background, no variation was observed on gender, purpose, duration, and background experience of Professional Internet use, The variation was observed in favour of those having Master`s degrees and working in their first five years of teaching.

Key Words: Classroom teacher, Internet for instructional purposes, self efficacy

* This study has been taken from the poster presented at the XII. National Symposium on Teacher Education

** Assistant Prof. Dr.; Kırıkkale University, Faculty of Education, Department of Primary School Teaching